

Alemdağ, S., Öncü, E. ve Sakallıoğlu, F. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 45-60.

Geliş Tarihi: 10/12/2013

Kabul Tarihi: 26/06/2014

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUM VE ÖZ-YETERLİKLERİ *

Serdar ALEMDAĞ **
Erman ÖNCÜ ***
Ferdi SAKALLIOĞLU ****

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlik algılarını bazı değişkenlere göre incelemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu, 354'ü kadın ve 174'ü erkek 528 sınıf öğretmeni adayından oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 'Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği' (Öncü, 2013) ve 'Beden Eğitimi Dersi Öz-Yeterlik Ölçeği' (İpek ve Bayraktar, 2009) kullanılmıştır. Veriler; betimsel istatistik yöntemler, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Correlation testi ve regresyon analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlik algılarının orta seviyenin üzerinde olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda, beden eğitimi dersine yönelik tutumların cinsiyet, sınıf ve düzenli olarak spor yapma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülürken öz-yeterlik algılarının ise düzenli olarak spor yapma durumu değişkenine göre farklılaştığı gözlenmiştir. Diğer taraftan araştırma sonuçları, sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, beden eğitimi dersi öz-yeterlik algılarının anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Sınıf öğretmeni adayı, beden eğitimi dersi, tutum, öz-yeterlik

PRESERVICE CLASSROOM TEACHERS' ATTITUDE AND SELF-EFFICACY TOWARDS PHYSICAL EDUCATION COURSE

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine preservice classroom teachers' attitudes and self-efficacy perceptions towards physical education course according to some demographic variables, and to determine the relationship between attitude and self-efficacy perception. The study was conducted on 528 preservice classroom teachers (354 female and 174 male) who taught at different grade levels. In the study, The Physical Education Attitude Scale (Öncü, 2013) and the Physical Education Self-Efficacy Scale (İpek & Bayraktar, 2009) were administered as data collection tools. Descriptive statistical methods, t test, one-way ANOVA, correlation analysis and regression analysis were used in the data analysis. The results of analyses indicated that both attitudes and self-efficacy perceptions of the participants towards physical education course were above the middle level. There were significant differences in the scores of the participants' attitudes towards physical education course in respect to independent variables which were gender, grade levels they taught at, and regular exercise habits. There was also statistically significant difference between the participants' self-efficacy perceptions towards physical education course and their regular exercise habits. Additionally, our findings demonstrated that the preservice classroom teachers' attitude toward physical education course has an important effect on determining their self-efficacy perceptions.

Keywords: Preservice classroom teacher, physical education course, attitude, self-efficacy

* Bu çalışmanın özeti, 12.Spor Bilimleri Kongresi (12-14 Aralık 2012, Denizli)'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş.Gör.Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, e-posta: serdar.alemdag@ktu.edu.tr

*** Doç.Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, e-posta: eoncu@ktu.edu.tr

**** Öğr.Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, e-posta: ferdihc@ktu.edu.tr

1. GİRİŞ

Günümüz modern eğitim anlayışında beden eğitimi, fiziksel aktivite deneyimleri yoluyla tüm öğrencilerin büyüme ve gelişimlerine katkı sağlayan (Pangrazi, 2001), eğitim programlarının tamamlayıcı bir parçası olarak değerlendirilmekte (Darst ve Pangrazi, 2009); ilköğretim üzerine çalışmalar yapan çoğu araştırmacı da beden eğitimi dersinin, ilköğretimde eğitim hedeflerine ulaşılması açısından zorunlu olduğunu belirtmektedir (Siedentop, 2001). Beden eğitimi dersi, çocuk gelişimine fiziksel, zihinsel, psikolojik ve sosyal açıdan katkılarının yanında (Gökmen, 1988) özellikle çocukların spora yönlendirilmesinde ve çocuklara sporu sevdirmede çok ciddi bir rol üstlenmektedir. Bu yüzden, ilköğretim kademesinde beden eğitimi derslerini yürüten öğretmenler, çocukların gelişimleri üzerine etkileri nedeniyle öğrencilerine fiziksel aktivite alışkanlığı kazandıracak bir ders programı hazırlama ve bu programı uygulamadan da sorumlu tutulmaktadırlar (Darst ve Pangrazi, 2009).

Amerika Birleşik Devletleri gibi bazı ülkelerde, ilköğretim kademesinde, beden eğitimi derslerini yürütme sorumluluğunu sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri paylaşmakla birlikte (Allison, 1990; Siedentop, 2001) birçok ülkede bu sorumluluk, tamamen sınıf öğretmenlerine bırakılmıştır (Arslan ve Altay, 2009). Türkiye'deki ilköğretim okullarında da özel eğitim veren okullar hariç 1-4.sınıflarda beden eğitimi dersleri, sınıf öğretmenleri tarafından işlenirken 5-8.sınıflarda beden eğitimi öğretmenleri tarafından işlenmektedir. Dolayısıyla ilköğretim öğrencilerini beden eğitimi dersi ile ilk tanıştıran öğretmen, sınıf öğretmenleri olmaktadır. Allison (1990), sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerini yürütme ile ilgili sahip oldukları bu sorumluluktan ötürü, araştırmacıların sınıf öğretmenleri ve adayları üzerinde beden eğitimi dersi ile ilgili araştırmalara odaklanmaları gerektiğini işaret etmektedir. Beden eğitimi dersi açısından bakıldığında sınıf öğretmenlerinden, öğrencilere fiziksel beceriler (Ağgön ve Yazıcı, 2010) ve özellikle yaşam boyu egzersiz/spor yapma alışkanlığı kazandırabilmeleri yolunda, beden eğitim faaliyetlerini titizlikle organize edebilmeleri beklenmektedir. Ancak bazı araştırmalarda, beklentilerin aksi yönünde bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Örneğin Kangalgil (1999) ve Barney ve Deutsch (2009), sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersini yeterli düzeyde yürütecek niteliklerden yoksun olduğunu belirtirken Thompson (1996) da bunun başlıca nedeninin öğretmen yetiştirme programlarındaki eksikliklerden kaynaklandığına işaret etmiştir. Bazı araştırma sonuçları da beden eğitimi ile ilgili iyi eğitim almamış birçok öğretmenin beden eğitimine yönelik olumsuz tutumlar beslediğini ortaya koymaktadır (Arslan ve Altay, 2008; Portman, 1996; Akt. Arslan ve Altay (2008); Xiang, Lowy ve McBride, 2002).

Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersi ile ilgili yeterliklerinin geliştirilmesi, lisans eğitimleri boyunca aldıkları bazı derslerle sağlanmaya çalışılmaktadır. 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılında uygulamaya giren öğretmen yetiştirme programına göre sınıf öğretmenliği lisans programının üçüncü ve dördüncü yarıyılında yer alan Beden Eğitimi ve Spor Kültürü ve Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi dersleri teorik ve uygulama olmak üzere iki kısımdan oluşmakta ve haftalık ders programında 3'er saatlik bir yer kaplamaktadır. Bu 3 saatin 1 saati teorik ve 2 saatlik kısmı da uygulama olarak işlenmektedir (Yüksek Öğretim Kurulu, 2007). Türkiye'de eğitim fakültelerinin programlarında okutulan Beden Eğitimi ve Spor Kültürü dersinin Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirlenen içeriği; beden eğitimi derslerinde düzenler, yürüyüşler, dönüşler, sıralanmalar, beden eğitimi ders araç-gereç ve malzemeleri, serbest jimnastik

alıştırmaları, spor sakatlıkları, yaralanmalar, ilk yardım ve atletizm gibi konuları kapsamaktadır. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi dersinin içeriğinde ise beden eğitimi derslerinde öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, ölçme ve değerlendirme, ders ve çalışma planları, eğitsel oyunlar, modern halk dansları ve oyun öğretimi gibi konular yer almaktadır (Aracı, 2007).

Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim aşamasında aldıkları derslere yönelik tutumlarının, mesleki yaşamları süresince yapacakları bütün etkinliklerde önemli bir rol üstleneceği (Bağcı, 2007); özellikle de beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, öğrencilerde oluşturacakları davranışlar ve kazanımları önemli ölçüde etkileyeceği bildirilmektedir (Ağgön ve Yazıcı, 2010). Tutumlar ve onların oluşması, değişmesi/değiştirilmesi, ölçülmesi genelde psikolojinin; özelde ise sosyal psikolojinin önemli konularından birini hatta odak noktasını oluşturmaktadır (Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Nolen-Hoeksema, 1999; Bohner ve Wanke, 2002; Erkuş, 2003). Bilimsel olarak incelenmesi 19.yy'da başlayan 'tutum', Latince olan kökeninde 'harekete hazır' anlamına gelmektedir (Arkonacı, 2001). Petty ve Cacioppo (1981) 'tutum'u, bir kişi, nesne veya konu hakkında genel ve sürekli, pozitif veya negatif bir duygu; Myers (1993), bir kişinin, bir şeyi veya bir kimseyi değerlendirmede inançları, hisleri ve istençli davranışlarının sonucu olarak gösterdiği olumlu veya olumsuz tepki; Freedman, Sears ve Carlsmith (2003) de belirli bir nesne, fikir ya da kişiye karşı, bilişsel ve duygusal öğeleri bulunan ve davranışsal bir eğilim içeren oldukça kalıcı bir sistem olarak tanımlamaktadırlar. 'Tutumlar', bireyin çevresine uyumunu kolaylaştıran bir sistem oluşturmalarının yanı sıra, davranışlarını da yönlendirici bir güce sahiptir. Tutum dinamiğinin incelenmesi ile bir yandan; tutumların işleyiş biçimi belirlenebilecek, davranışların ön kestirimleri olanağı doğacak, öte yandan tutum değişimi sürecinin koşulları saptanacak ve insan davranışları, tutumları kontrol edilerek denetim altına alınabilecektir (İnceoğlu, 1993).

Son yıllarda 'öz-yeterlik' kavramı da özellikle öğrencilerin akademik yaşantıları bağlamında sıkça incelenen bir konu olmuştur (Akbaş ve Çelikkaleli, 2006; Ekici, 2012; Ferla, Valcke ve Cai, 2009; Fırat-Durdukoca, 2010; Odacı ve Çelik, 2012). Kavramsal temelleri, Bandura (1986, 1989)'nın 'Sosyal Öğrenme Kuramı'na dayanan öz-yeterlik, "bireylerin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinliği veya eylemi organize edip, başarılı bir biçimde gerçekleştirme kapasitelerine ilişkin inancı" olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1997). Başka bir deyişle, öz-yeterlik bir kimsenin belirli bir durumda ya da sorun karşısında (örneğin, bir sınav, bir görüşme, bir yarışma, ya da bir ders verme gibi) başarılı olup olmayacağına ya da bununla nasıl başa çıkacağına ilişkin kişisel görüşünü/inancını oluşturmaktadır (Tuckman, 1991). Yüksek öz-yeterliğin motivasyonu arttırdığı, yeni ve zor görevlerle başa çıkabilmeyi sağladığı ve çaba harcamaya istekli kıldığı; düşük öz-yeterliğin ise kişinin kendi inisiyatifi ile davranamamasına ya da yapılan bir işi sonuçlandırmadan bırakmasına neden olduğu bildirilmiştir (Jerusalem, 2002; Akt. Yılmaz, Gürçay ve Ekici, 2007). Öz-yeterlik inançları çoğunlukla özel alanlara ilişkin olarak ortaya çıkmakta olup bu özel alanların en önemlilerinden birisi de öğretmen öz-yeterliğidir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008). Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının öğretim sürecine yönelik sahip oldukları öz-yeterlik inançlarının; öğrencilerinin öğrenme motivasyonlarını ve başarılarını artırmada, öğretmenlerin sınıf yönetimiyle ilgili sorunları çözebilmelerini, etkili planlama, uygulama ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirmelerini etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu belirtilmektedir (Özdemir, 2008).

Aday öğretmenlerin alan derslerine yönelik tutumlarının belirlenmesi, gelecekteki öğretmenlik hayatında, ilgili konuları nasıl öğreteceklerinin ipuçlarını bulmak, potansiyel problemlerin zamanında tespit edilerek giderilmesini sağlamak (Doğan, 2004) ve dolayısıyla eğitim programlarına yön vermek açısından oldukça önemli olacaktır. Benzer şekilde Richardson (1996) da 'tutum ve inanç' kavramlarının, öğretmenlerin düşünme süreçleri, sınıf uygulamaları, değişimleri ve öğretme becerilerini anlama noktasında önemli kavramlar olduğuna işaret etmektedir (Akt. Tsangaridou, 2008). Ayrıca tutum ve öz-yeterlik arasındaki pozitif ilişkinin varlığı, çeşitli çalışmalarla da ortaya konmuştur (Hutzler, Zach ve Gafni, 2005; Morgil, Seçken ve Yücel, 2004). Literatür incelendiğinde, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersi ile ilgili tutumları (Erkan, 2006; Matanin ve Collier, 2003; Morgan, 2008; Yıldız, 2010) ve yeterlikleri (Kara, 2007; Parks, Solmon ve Lee, 2007; İpek ve Bayraktar, 2009) konularında birçok araştırma yapıldığı görülmekle birlikte bu iki bağımlı değişkenin bir arada çalışma konusu yapıldığı bir araştırmanın ise olmadığı gözlenmiştir. Sınıf öğretmen adayları üzerinde bu iki değişken ekseninde yapılacak çalışmaların, özellikle öğretmen eğitimi programlarının değerlendirilmesi sürecine önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlik algılarını bazı değişkenlere göre incelemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır: Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik;

1. Tutum ve öz-yeterlikleri ne düzeydedir?
2. Tutum ve öz-yeterlikleri; cinsiyet, sınıf ve düzenli olarak spor yapma durumu bağımsız değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Tutumları ile öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Tutumları, beden eğitimi dersine ilişkin öz-yeterlik algılarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, sosyal bilimlerde özellikle de sporla ilişkili çalışmalarda çok yaygın bir şekilde kullanılan (Jones ve Gratton, 2004), geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu veya olayla ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların kendi koşulları içinde ve olduğu gibi betimlenmeye çalışıldığı tarama yöntemi (Karasar, 2005) ve bu yöntem içerisinde sıklıkla yararlanılan veri toplama tekniği olarak da anket tekniği kullanılmıştır (Nachmias ve Nachmias, 1996).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma, 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı bahar yarıyılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Programında öğrenim gören 528 (354 kadın ve 174 erkek) öğretmen adayı üzerinde yürütülmüştür. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaşları, 18 ile 31 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları 21.39 (Ss=1.34)' dur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 190'ü 2.sınıfta, 149'u 3.sınıfta ve 189'u ise 4.sınıfta öğrenim görmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, "Kişisel Bilgi Formu", "Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BETÖ)" ve "Beden Eğitimi Dersi Öz-yeterlik Ölçeği (BEÖYÖ)" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu'; araştırmaya konu olan sınıf öğretmeni adayları hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmada inceleme konusu olan cinsiyet, yaş, sınıf ve düzenli olarak spor yapma durumu bağımsız değişkenleriyle ilgili sorulardan oluşturmaktadır.

Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BETÖ): Öncü (2013) tarafından, sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersinin uygulama bölümüne yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan ölçek tek boyutlu olup 10 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert tipinde hazırlanan ölçeğin maddeleri, (1) 'Hiç Katılmıyorum', (2) 'Katılmıyorum', (3) 'Kararsızım', (4) 'Katılıyorum' ve (5) 'Tamamen Katılıyorum' şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin geçerlik-güvenirlilik çalışması 561 sınıf öğretmeni adayından toplanan veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiş olan ölçeğin madde faktör yükleri 0.77 ile 0.90 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenirliğini belirlemek için ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve bu değer 0.95 olarak tespit edilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10 ve en yüksek puan ise 50'dir. Bu araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinde de ölçeğin geçerlik ve güvenirliği, araştırmacılar tarafından yeniden incelemiştir. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.96 olarak hesaplanırken ölçeğin faktör yapısı ise AMOS 18 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiş ve uyum indeksi değerleri ($\chi^2/sd=3.95$, CFI=0.98, GFI=0.96, NFI=0.97, TLI=0.97, SRMR=0.02 ve RMSEA=0.08), ölçeğin tek faktörlü yapısının çalışma grubu için doğrulandığını göstermiştir.

Beden Eğitimi Dersi Öz-Yeterlik Ölçeği (BEÖYÖ): İpek ve Bayraktar (2009) tarafından, sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine ilişkin öz-yeterlik algılarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan ölçek 3 boyutlu (Teorik, Pratik, Formasyon) olup 30 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada ilgili ölçeğin 10 maddeden oluşan Formasyon Alt Boyutu kullanılmıştır. 5'li Likert tipinde hazırlanan ölçeğin maddeleri, (1) 'Hiç Uygun Değil', (2) 'Çok Az Uygun', (3) 'Biraz Uygun', (4) 'Oldukça Uygun' ve (5) 'Tamamen Uygun' şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin geçerlik-güvenirlilik çalışması 423 sınıf öğretmeni adayından toplanan veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliği açılımlayıcı faktör analizi (AFA) ile incelenmiş olan ölçeğin madde faktör yükleri 0.69 ile 0.81 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenirliğini belirlemek için ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve bu değer 0.91 olarak tespit edilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10 ve en yüksek puan ise 50'dir. Bu araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinde de ölçeğin geçerlik ve güvenirliği, araştırmacılar tarafından yeniden incelemiştir. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.90 olarak hesaplanırken ölçeğin faktör yapısı ise AMOS 18 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiş ve uyum indeksi değerleri ($\chi^2/sd=3.06$, CFI=0.97, GFI=0.96, NFI=0.96, TLI=0.96, SRMR=0.03 ve RMSEA=0.06), ölçeğin tek faktörlü yapısının çalışma grubu için doğrulandığını göstermiştir.

2.4. İşlem

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulaması, gerekli izinler alındıktan sonra, öğrencilerin ders öncesindeki serbest zaman dilimleri içerisinde gerçekleştirilmiştir. Yönergede, araştırmanın amacı ile ilgili gerekli açıklamalar yapılarak veri toplama aracının doldurulması hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Veri toplama aracı, öğrenciler tarafından gönüllü olarak doldurulmuştur. Araştırmacılar tarafından toplanan anket formları kontrol edilerek eksik veya yanlış doldurulanlar araştırma dışında tutulmuştur. Daha sonra anket formlarının geçerli ve kabul edilebilir nitelikte olan 528'i, değerlendirilmek üzere kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde istatistikî yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey çoklu karşılaştırma testi, Pearson Correlation testi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına Çarpıklık ve Basıklık (verilerin normal dağılım durumu) değerleri ve Levene (varyansların eşitliği) testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2008). Bu istatistiksel analizler, SPSS 20 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Çalışma kapsamındaki katılımcıların, Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BETÖ) ve Beden Eğitimi Dersi Öz-Yeterlik Ölçeği (BEÖYÖ)'nden aldıkları toplam puanların aritmetik ortalaması sırasıyla 3.68 ve 3.88'dir. Çarpıklık ve Basıklık katsayıları incelendiğinde araştırma kapsamında toplanan verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1.

Ölçek Puanlarının Dağılımı

	Madde Sayısı	N	\bar{x}	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min-Max
BETÖ	10	528	3.68	0.98	-0.66	-0.06	1.00-5.00
BEÖYÖ	10	528	3.88	0.61	-0.49	1.50	1.00-5.00

Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=6.41$; $p<0.01$). Erkek katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}=4.05$), kadın katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}=3.49$)'na göre istatistiksel olarak daha yüksektir. Tablo 2 incelendiğinde erkek katılımcıların beden eğitimi öz-yeterlik puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmekle birlikte bu fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1.95$; $p>0.05$).

Tablo 2.*Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları*

	Kadın (N=354)		Erkek (N=174)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
BETÖ	3.49	0.94	4.05	0.94	6.41	0.000
BEÖYÖ	3.84	0.59	3.95	0.65	1.95	0.052

ANOVA sonuçları, sınıf değişkenine göre katılımcıların BETÖ puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını gösterirken (F=6.45, p<0.01), BEÖYÖ puanları ise anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (F=0.71, p>0.05). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testine göre 3.sınıfta (\bar{x} =3.83) ve 4.sınıfta (\bar{x} =3.75) öğrenim gören öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları, 2.sınıfta (\bar{x} =3.48) öğrenim gören öğretmen adaylarının tutumlarından daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo 3.*Sınıflara Göre ANOVA Sonuçları*

	2.Sınıf (N=190)		3.Sınıf (N=149)		4.Sınıf (N=189)		F	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
BETÖ	3.48	1.04	3.83	0.89	3.75	0.95	6.45	0.002
BEÖYÖ	3.89	0.65	3.87	0.55	3.87	0.62	0.71	0.932

t testi sonuçları, sınıf öğretmenleri adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, düzenli olarak spor yapma durumu değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir (t=2.10; p<0.05). Düzenli olarak spor yaptığını belirten katılımcıların puan ortalaması (\bar{x} =3.92), düzenli olarak spor yapmayan katılımcıların puan ortalaması (\bar{x} =3.64)'na göre istatistiksel olarak daha yüksektir. Beden eğitimi öz-yeterlik puanları da düzenli olarak spor yapma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir (t=2.72; p<0.05). Düzenli olarak spor yaptığını belirten katılımcıların öz-yeterlikleri (\bar{x} =4.06), düzenli olarak spor yapmayan katılımcıların puan öz-yeterliklerine (\bar{x} =3.85) göre istatistiksel olarak daha yüksektir (Tablo 4).

Tablo 4.*Spor Yapma Durumuna Göre t-testi Sonuçları*

	Spor Yapıyor (N=75)		Spor Yapmıyor (N=453)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
BETÖ	3.92	1.12	3.64	0.95	2.10	0.039
BEÖYÖ	4.06	0.76	3.85	0.58	2.72	0.007

Katılımcıların, Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ile Beden Eğitimi Dersi Öz-yeterlik Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki korelasyon katsayısı pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bulunmuştur (r=0.42; p<0.01). Regresyon analizi sonucunda, sınıf öğretmenleri adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, beden eğitimi dersi öz-yeterlik algılarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir (R=0.42; R²=0.18;

F=114.76; p<0.01). Başka bir deyişle öz-yeterliğe ilişkin toplam varyansın %18'i katılımcıların tutumları ile açıklanmaktadır.

4. TARTIŞMA

Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının orta seviyenin üzerinde olması, Öncü (2013) ve Öncü ve Cihan (2012) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu sonuca karşın, Türkiye'de ve yurtdışında yapılan bazı çalışmalarda (Arslan ve Altay, 2008; Faucette ve Patterson, 1989; Howarth, 1987; Xiang ve diğer., 2002), öğretmenlerin beden eğitimi dersine yönelik olumsuz tutumlar beslediği rapor edilmiştir. Sonuçlardaki farklılıklar; müfredat, eğitimcilerin kalitesi, cinsiyet, yaş, kültürel farklılıklar ve geçmiş beden eğitimi dersi deneyimleri gibi birçok faktörün etkisiyle ortaya çıkmış olabilir. Yapılan araştırma sonucunda, katılımcıların beden eğitimi dersi öz-yeterlik algılarının da orta seviyenin üzerinde olduğu görülmektedir. İpek ve Bayraktar (2009) tarafından 423 sınıf öğretmeni aday, Kara (2007) tarafından ise 542 sınıf öğretmeni üzerinde yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre, Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı belirlenmesi amacıyla yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular, konuyla ilgili yapılan diğer araştırma (Arslan ve Altay, 2009; Matanın ve Collier, 2003; Öncü, 2013; Öncü ve Cihan, 2012; Yıldız, 2010) sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Katılımcıların beden eğitimi dersine yönelik tutumları, cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcıların lehine farklılaşmaktadır. Dolayısıyla çalışmadan elde edilen sonuçların ilgili literatürdeki çalışmalarla tutarlı olduğu söylenebilir. Erkek öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik öz-yeterlik algısı puan ortalaması daha yüksek olmasına karşın bu durum, istatistiksel açıdan bir farklılığa işaret etmemektedir. İpek ve Bayraktar (2009) da yaptıkları çalışmada, cinsiyete göre erkek ve kadın katılımcıların öz-yeterlik puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Kahramanoğlu ve Ay (2013), sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yürüttükleri çalışmada, erkek ve kadın sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada (Kara, 2007) ise erkek öğretmenlerin beden eğitimi dersi ile ilgili yeterlik algılarının kadınlara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu raporlanmıştır. Bu çalışmada katılımcıların yaklaşık olarak %50'sinin Eğitim Fakültesi dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olması, sonuçlardaki farklılığın açıklanması noktasında önemli bir ayrıntı olarak göze çarpmaktadır. Çünkü bu öğretmenlerin lisans eğitimleri süresince, beden eğitimi dersi ile ilgili herhangi bir formasyon almadıkları bilinmektedir. Ayrıca, öz-yeterlik algısının deneyim öncesi ve deneyim esnasında farklılaşabileceği şeklinde de bir değerlendirmede bulunulabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların beden eğitimi dersine yönelik tutumları, sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları, 2. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının tutumlarından daha olumludur. Öncü (2013) tarafından 561 sınıf öğretmeni adayı üzerinde yapılan çalışmada da benzer bulgular elde edilmiştir. 2.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının beden eğitimi dersi ile ilgili öğretim sürecini henüz tamamlamamış olmaları, bu yönde sonuçlar elde edilmesi üzerinde etkili olmuş olabilir.

Sınıf düzeyine göre katılımcıların beden eğitimi dersi öz-yeterlik algılarının hemen hemen aynı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Güven ve Ersoy (2007)'un sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi dersine, İpek ve Acuner (2011)'in ise sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayar öz-yeterliklerine ilişkin öz-yeterlik inançlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarda da öz-yeterlik ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının lisans öğrenimleri boyunca beden eğitimi ile ilgili eğitimleri, 2.sınıfın her iki döneminde yer alan Beden Eğitimi ve Spor Kültürü ve Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi dersleri yoluyla sağlanmaktadır. 3. ve 4.sınıfta beden eğitimi ile ilgili programda herhangi bir ders bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarının beden eğitimi dersi ile ilgili bilgi, deneyim ve uygulama becerileri 2.sınıftaki öğretmen adaylarından farklı değildir. Her üç sınıf düzeyinde bulunan öğretmen adaylarının beden eğitimi ile ilgili almış oldukları eğitimin standart olup farklılaşmaması, sonuçların bu yönde çıkması üzerinde etkili olmuş olabilir.

Düzenli olarak spor yaptığını belirten sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Öncü (2013) ve Öncü ve Cihan (2012) tarafından sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine; Öncü, Gürbüz ve Tunçkol (2012) tarafından üniversite öğrencilerinin basketbola; yine Öncü ve Güven (2011) tarafından ebeveynlerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek üzere yapılan çalışmalarda da spor yapan katılımcıların tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Tutumların en kuvvetli boyutunun davranışsal boyut olduğu düşünüldüğünde, spor yapmayı bir davranış haline dönüştüren bireylerin, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının doğal olarak daha olumlu olacağı söylenebilir. Spor yapma gibi sporla ilgili programları seyreden bireylerin de beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bazı çalışmalarda rapor edilmiştir (Öncü ve Güven, 2011). Spor ile ilgili programları takip etme ve düzenli olarak spor yapma, kişinin spora karşı olumlu yönde tutumunun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Diğer taraftan Festinger (1957)'in tutumlarla ilgili Bilişsel Çelişki Kuramı'nda tutum ve davranış arasındaki ilişkinin çift yönlü olduğu, dolayısıyla davranıştaki değişikliklerin de tutumlarda değişikliğe yol açabileceği belirtilmektedir (Akt. Atkinson ve diğer., 1999). Düzenli olarak spor yapma durumuna göre katılımcıların öz-yeterlik algıları, spor yapanların lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. İlköğretimde beden eğitimi dersinin uygulama ağırlıklı bir ders olması ve öğretim yöntemi olarak daha ziyade gösteri yönteminin kullanılması, öğretmenlerin bu yönde optimal düzeyde bir uygulama becerisine sahip olmalarını gerektirmektedir. Sporun beden eğitimi dersi ile birbirine son derece yakın iki aktivite alanı olduğu düşünüldüğünde, doğal olarak spor yapan öğretmen adaylarının uygulama becerisi anlamında daha deneyimli olmalarının bir sonucu olarak beden eğitimi dersine ilişkin öz-yeterlik algılarının daha yüksek olması beklenmektedir.

Araştırma sonucunda, katılımcıların beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile öz-yeterlikleri arasındaki korelasyon katsayısı pozitif yönde anlamlı bulunmuş; öz-yeterliğin açıklanmasında tutumların önemli bir katkısının olduğu tespit edilmiştir. Tutum ve öz-yeterlik arasındaki ilişki, Hutzler ve diğer. (2005) ve Morgil ve diğer. (2004)'nin yaptıkları çalışmalarda da ele alınmış; tutumlardaki olumlu yönde artışın öz-yeterlik algısını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar, olumlu tutuma sahip öğretmen adaylarının akademik motivasyonlarının yüksek olduğu (Akandere, Özyalvaç ve Duman, 2010) dolayısıyla bunun da öz-yeterlik inançlarına pozitif anlamda yansıdığı şeklinde yorumlanabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlik algılarını, katılımcıların kişisel bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre incelemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma sonucunda araştırma grubunun tutum ve öz-yeterlik algısının orta seviyenin üzerinde olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda, beden eğitimi dersine yönelik tutumların cinsiyet değişkenine göre erkek, sınıf değişkenine göre de 3 ve 4.sınıfta öğrenim gören katılımcıların lehine farklılaştığı görülmüştür. Yine düzenli olarak spor yapan öğretmen adaylarının tutum puanlarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi dersine ilişkin öz-yeterlik algısının cinsiyet ve sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülürken, düzenli olarak spor yapan öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Diğer taraftan araştırma sonuçları, sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermekle birlikte beden eğitimi dersine yönelik tutumların, beden eğitimi dersi öz-yeterlik algısının anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir.

Öz-yeterlik ve cinsiyet ilişkisi bağlamında, sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adayları üzerinde yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçların farklılık göstermesi bu konular üzerine güncel çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca düzenli olarak spor yapmanın beden eğitimi dersine ilişkin tutum ve öz-yeterlik algısı üzerindeki etkisi, sınıf öğretmeni adaylarına yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlığı kazandıracak uygulamalara lisans eğitim programlarında daha fazla yer verilmesi gereğini ortaya koymaktadır. Yine lisans programında yer alan söz konusu derslerin içerik açısından yeniden yapılandırılarak öğretmen adaylarının tutum ve öz-yeterlik algılarına pozitif anlamda katkı sağlayacak bir formata dönüştürülmesi noktasında yapılacak çalışmaların da literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanında sınıf öğretmeni adaylarının tüm üniversite ve meslek yaşamları boyunca, bu konular ekseninde izleneceği boylamsal çalışmalar ve yöntemsel çoğulculuk anlayışı içerisinde yürütülecek çalışmalar (NiceI-Nitel) da özellikle sonuçların daha net bir şekilde yorumlanması noktasında önemli olacaktır. Diğer taraftan çalışma grubunun tek bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerden oluşması araştırmanın sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda daha geniş örneklem grupları üzerinde yapılacak çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağgön, E. ve Yazıcı, M. (2010). Sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları (Erzincan Üniversitesi örneği). *9.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* (ss. 1072-1074). Elazığ.
- Akandere, M., Özyalvaç, N.T. ve Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-10.
- Akbaş, A. ve Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Allison, P.C. (1990). Classroom teachers' observations of physical education lessons. *Journal of Teaching in Physical Education*, 9, 272-283.
- Aracı, H. (2007). *Yapılandırmacı yaklaşımla beden eğitimi ve spor etkinlikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arkonacı, S.A. (2001). *Sosyal psikoloji (2.Baskı)*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Arslan, Y. ve Altay, F. (2008). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ders programı ve ders uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 63-79.
- Arslan, Y. ve Altay, F. (2009). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşlerinin bazı eğilimleri açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(1), 14-23.
- Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J., & Nolen-Hoeksema, S. (1999). *Psikolojiye giriş (12.Baskı)*. (Çev: Y. Alogan). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Bağcı, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatıma ve yazılı anlatım derslerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 21, 29-61.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44, 1175-1184.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: Freeman.
- Barney, D., & Deutsch, J. (2009). Elementary classroom teachers attitudes and perspectives of elementary physical education. *The Physical Educator*, 66(3), 114-123.
- Bohner, G., & Wanke, M. (2002). *Attitudes and attitude change*. New York, NY: Psychology Pres.
- Büyükoztürk, Ş. (2008). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (9.Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.

- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Darst, P.W., & Pangrazi, R.P. (2009). *Dynamic physical education for secondary school students (6th Ed.)*. San Francisco, CA: Pearson Education.
- Doğan, M. (2004). Aday öğretmenlerin matematik hakkındaki düşünceleri: Türk ve İngiliz öğrencilerin karşılaştırılması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Ekici, G. (2012). Akademik öz-yeterlik ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 174-185.
- Erkan, C. (2006). *İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi ile ilgili bilgi tutum ve uygulamaları (Konya örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Faucette, N., & Patterson, P. (1989). *Classroom teachers and physical education: What they are doing and how they feel about it*. *Education*, 110(1), 108-114.
- Ferla, J., Valcke, M., & Cai, Y. (2009). Academic self-efficacy and academic self-concept: Reconsidering structural relationships. *Learning and Individual Differences*, 19, 499-505.
- Fırat Durdukoca, Ş. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 69-77.
- Freedman, J.L., Sears, D.O., & Carlsmith, J.M. (2003). *Sosyal psikoloji (4.Baskı)*. (Çev: A. Dönmez). Ankara: İmge Kitabevi.
- Gökmen, H. (1988). *Gençlerin gelişmelerinde beden eğitiminin rolü (Fiziksel psikolojik ve sosyal gelişmede), orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi.
- Güven, B. ve Ersoy, E. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim I dersine ilişkin öz yeterlik algıları ve bilişsel tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 15-32.
- Howarth, K. (1987). Initial training in primary physical education-no substitute for teamwork. *British Journal of Physical Education*, 18(4), 152-153.
- Hutzler, Y., Zach, S., & Gafni, O. (2005). Physical education students' attitudes and self-efficacy towards the participation of children with special needs in regular classes. *European Journal of Special Needs Education*, 20(3), 309-327.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum algı iletişim*. Ankara: V Yayınları.

- İpek, C. ve Bayraktar, C. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine ilişkin öz-yeterlik algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 67-84.
- İpek, C. ve Acuner, H.Y. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayar öz-yeterlik inançları ve eğitim teknolojilerine yönelik tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 23-40.
- Jones, I., & Gratton, C. (2004). *Research methods for sports studies*. London: Routledge.
- Kahramanoğlu, R. ve Ay, Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 285-301.
- Kangalgil, M. (1999). *İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri (Sivas örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Kara, İ. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi öğretimine ilişkin yeterlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri (14.Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Matanin, M., & Collier, C. (2003). Longitudinal analysis of preservice teachers' beliefs about teaching physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 22, 153-168.
- Morgan, P. (2008). Teacher perceptions of physical education in the primary school: Attitudes, values and curriculum preferences. *Physical Educator*, 65(1), 46-56.
- Morgil, İ., Seçken, N. ve Yücel, S. (2004). Kimya öğretmenlerinin öz-yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, *BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 62-72.
- Myers, D.G. (1993). *Social psychology (4th Ed.)*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Nachmias, C.F., & Nachmias, D. (1996). *Research methods in the social sciences (5th Ed.)*. New York, NY: St. Martin's Press.
- Odacı, H. ve Çelik, Ç.B. (2012). Üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımlarının akademik öz-yeterlik, akademik erteleme ve yeme tutumları ile ilişkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 389-403.
- Öncü, E. (2013). The psychometric properties of physical education lesson attitude scale for preservice classroom teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(1), 97-114.
- Öncü, E. ve Güven, Ö. (2011). Ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 28-37.

- Öncü, E. ve Cihan, H. (2012). Sınıf öğretmeni adayları için beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 31-47.
- Öncü, E., Gürbüz, B. ve Tunçkol, H.M. (2012). Basketbol tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(2), 126-140.
- Özdemir, S.M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 277-306.
- Pangrazi, R.P. (2001). *Dynamic physical education for elementary school*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Parks, M., Solmon, M., & Lee, A. (2007). Understanding classroom teachers' perceptions of integrating physical activity: A collective efficacy perspective. *Journal of Research in Childhood Education*, 21(3), 316-328.
- Petty, R.E., Cacioppo, J.T. (1981). *Attitudes and persuasion: Classic and contemporary approaches*. Dubuque, IA: W.C. Brown Co. Publishers.
- Siedentop, D. (2001). *Introduction to physical education, fitness, and sport (4th Ed.)*. Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
- Thompson, K. (1996). *Physical education and sport in Hunter region primary schools*. Unpublished doctoral dissertation, University of Newcastle, New South Wales.
- Tsangaridou, N. (2008). Trainee primary teachers' beliefs and practices about physical education during student teaching. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 13(2), 131-152.
- Tuckman, B.W. (1991). *Educational psychology: From theory to application*. Orlando, FL: Harcourt Brace Jovanovich.
- Xiang, P., Lowy, S., & McBride, R. (2002). The impact of a field-based elementary physical education methods course on preservice classroom teachers' beliefs. *Journal of Teaching in Physical Education*, 21(2), 145-161.
- Yıldız, Ö. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemler*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, M., Gürçay, D. ve Ekici, G. (2007). Akademik özyeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 253-259
- Yüksek Öğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını.

EXTENDED ABSTARCT

In today's education philosophy, physical education is considered as an integral part of the school curricula (Darst & Pangrazi, 2009), and physical activities are instrumental in every student's growth and development (Pangrazi, 2001). Likewise, most scholars of elementary education stress the fact that physical education classes are sine qua non for the attainment of elementary education goals (Siedentop, 2001). Therefore, the teachers of physical education classes are responsible for preparing curricula and applying lesson plans that help students gain physical activity habits (Darst & Pangrazi, 2009). In most parts of the world, classroom teachers are fully responsible for physical education instruction at elementary school level (Arslan & Altay 2009). In Turkey, except private schools, classroom teachers teach physical education in grades 1-4 and physical education classes in grades 5 through 8 are taught by physical education teachers. Therefore, physical education classes are first introduced to the students by the classroom teachers. This essential role of the classroom teachers in execution of the physical education classes necessitates the fact that in-depth and focused academic research should be conducted on the role of the classroom and preservice classroom teachers in teaching physical education (Allison 1990). According to the Teacher Education Curriculum that was put into use in the 2006-2007 school year in Turkey, the undergraduate programs offered classroom teachers in the state universities two courses on physical education. These courses were combined into two courses that allocated one hour per week for theory and two hours per week for practice. The first of these courses is titled Physical Education and Sport Culture, and it is reserved for the third semester of the undergraduate program. The second course, Physical Education and Games Teaching, is reserved for the fourth semester (The Council of Higher Education, 2007).

Based on the aforementioned research, it is essential to determine the preservice teachers' attitudes toward the field courses in order to identify how they will teach the respective courses in the future (Dogan, 2004). Richardson (1996, cited Tsangaridou, 2008) argued that 'attitudes and beliefs are important concepts in understanding teachers' thought processes, classroom practices, change, and learning to teach' (p. 102). Equally important, such research will help to isolate potential problems and solve them, thus shaping the context of the teacher education programs (Dogan, 2004). The literature shows that there have been numerous studies on the classroom and preservice classroom teachers' attitudes (Erkan, 2006; Matanin ve Collier, 2003; Morgan, 2008; Yıldız, 2010), and self-efficacy (Kara, 2007; Parks, Solmon ve Lee, 2007; İpek ve Bayraktar, 2009) related to physical education course. But, there is no study that examines both subjects and the relation between them in the literature. For this reason, the purpose of this study was to examine preservice classroom teachers' attitudes and self-efficacy perceptions towards physical education course according to some demographic variables, and to determine the relationship between attitude and self-efficacy perception.

The study was based on a descriptive research model and conducted on 528 preservice classroom teachers (354 female and 174 male) whose ages ranged between 18 and 31 (M=21.39) from Department of Elementary Education in Fatih Education Faculty at Blacksea Technical University in 2011-2012 Spring Semester. At the time the data were collected, 190 students of the sample were sophomores, 149 were juniors and 189 were seniors. In the study, The Physical Education Attitude Scale (PEAS) and the Physical Education Self-Efficacy Scale (PESES) were administered on the participants as data

collection tools. The PEAS was developed by Öncü (2013) in order to measure the attitudes of preservice classroom teachers on the practical part of physical education lessons. The scale was consisted of 10 items and all items were measured and sorted by using a five-point Likert scale (Completely Agree-5, Agree-4, Undecided-3, Disagree-2, Completely Disagree-1). Cronbach Alpha reliability coefficient was determined as 0.96 for this study. The PESES was developed by İpek and Bayraktar (2009) in order to determine the self-efficacy beliefs of preservice classroom teachers about physical education lessons. The scale was consisted of 10 items and all items were measured and sorted by using a five-point Likert scale (Absolutely Appropriate-5, Fairly Appropriate-4, Somewhat Appropriate-3, Slightly Appropriate-2, Absolutely Inappropriate-1). Cronbach Alpha reliability coefficient was determined as 0.90 for this study. Descriptive statistics were performed on all variables including means, standard deviations, Skewness and Kurtosis coefficients. t test, one-way ANOVA, correlation analysis and regression analysis were used in the data analysis. Cronbach's alphas were calculated for the scales in order to evaluate their internal consistency.

The results of analyses indicated that both attitudes ($M=3.68$) and self-efficacy perceptions ($M=3.88$) of the participants towards physical education course were above the middle level. In other words, the participants had positive attitudes and self-efficacy beliefs. There were significant differences in the scores of the participants' attitudes towards physical education course in respect to independent variables which were gender ($t=6.41$; $p<0.01$), grade levels ($F=6.45$, $p<0.01$) they taught at, and regular exercise habits ($t=2.10$; $p<0.05$). There was also statistically significant difference between the participants' self-efficacy perceptions towards physical education course and their regular exercise habits ($t=2.72$; $p<0.05$). The male preservice classroom teachers had higher attitude scores than the female preservice classroom teachers. Grade levels of the participants play more significant role in attitudes towards physical education course. The participants who taught at 3rd and 4th grade had higher attitude score than the participants who taught at 2nd. The results revealed that both attitude and self-efficacy scores of the participants who exercised regularly were higher than the participants who did not regularly exercise. The results of the correlation analysis showed that the attitudes and self-efficacy beliefs were moderately related to each other ($r=0.42$; $p<0.01$). Additionally, our findings demonstrated that the preservice classroom teachers' attitude toward physical education course has an important effect on determining their self-efficacy perceptions ($R=0.42$; $R^2=0.18$; $F=114.76$; $p<0.01$). 18% of the variance in self-efficacy was predicted from attitudes according to the regression analysis.

This study had its limitations in terms of its sample characteristics and target sample. The sample of this study was constituted only from one university. In order to overcome these limitations, it is suggested that the future studies include the preservice classroom teachers from different universities. Further studies should also include qualitative tools such as interviews, which may help provide further understanding about the issue.